ПОЈЕДИНИ БРОЈ 1 ДИНАР.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 300 дин. на годину, 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. за 1 месец 25 д.; за Америку 8 долара на годину. — Претплатити се може бар на један месец.

„Застава“ излази дневно у 6 часова ујутро.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала.

Број 177. Нови Сад, у четвртак 6. августа 1925. Година LVI.

Нов политички став г. Прибићевића

Опште политичке прилике у нашој земљи категорички су налагале нашим мудрим, увиђајним и патриотским политичарима, да се у интересу напретка и добробити заједничке нам државе две најјаче странке коалирају: Народна Радикална и Хрватска Сељачка Странка. И док је овај чин маса нашег српског и хрватског народа радосно и одушевљено прихватила, а уз ову масу нашег народа и скоро све културне државе похвално поздрављају ову нову политичку ситуацију у нашој земљи, — г. Прибићевић у својој раздраженој немоћи заузима непријатељски став против ње и свом својом силином обасипа је са необразложеним и политички нелогичним нападајима, пружајући труо обсенити материјал завидљивости и пакости нашим сепаратистима-автономистима, према којима се је он до јуче вазда приказивао као највећи непријатељ њихов, да се и они у немоћи тренутно приберу и да са њим раме уз раме пођу са разорном политичком тенденцијом у народу.

За ову наглу политичку промену, ми г. Прибићевића сажаљевамо, јер га је она одгурала у понор мутне политичке превртљивости, и то једино због своје сујетне амбиције за влашћу.

Ми старији радикали г. Прибићевића врло добро познајемо још из доба пре светског рата, када је он после смрти Паје Јовановића примио уредништво загребачког листа „Србобрана“. Ми му већ и онда упознадосмо душу инкарнирану сујетном амбијом за величину, за коју он и онда није бирао средства да је постигне. Прелистајмо бројеве „Србобранове“ под његовим уредништвом из предратних времена, у њима ћемо наћи његове уводне чланке пуне мрзости и жучне нападаје против радикала и њиховог органа „Заставе“ под уредништвом пок. Јаше Томића. У њима ћемо наћи нечувени раздор, који је убацивао међу Војвођанима, Банаћанима, Сремцима, Хрваћанима, Далматинцима, Босанцима и Херцеговцима, па и међу Црногорцима, отуђујући их од бивше кр. Србије и њеног народа.

Девиза г. Прибићевића беше онда истоветна девиза бив. Аустро-угарске: „Дели па владај“. Но врхунац раздора убаченог у народу из пера г. Прибићевићевог постигао је у добу, када се под злогласним патријарсима покојних Анђелића и Бранковића одржавао Народни Црквени Сабор у Срем. Карловцима. У то доба је г. Прибићевић у друштву са бившим новосадским Браниковцима бездушно делио српски народ у странкама, коју су деобу уз благослов тих антинародних патријараха свесрдно помагали против радикала, да у Народни Црквени Сабор што више уђу посланици србобранци и браниковци, а у томе их је и сама мађарска влада уз ревносно суделовање њених власти — помагала.

У седницама Народног Црквеног Сабора, г. Прибићевић је очајно бранио клир, тадашње непријатеље народне, нападајући жучно и радикале. Док су радикали бранили народно право и његово достојанство, Г. Прибићевић је у оно време био на делу са раздором и отуђивањем Срба и Хрвата.

И док су идеални прваци бивше краљевине Србије, а уз њих и радикални прваци из Војводине сва могућа средства употребљавали, да се браћа Срби и Хрвати једно другом приближе, г. Прибићевић је помоћу бана, експонента мађарске владе ово вазда осујетио. Отуда га и мрзи хрватски народ већ из оних доба па и данас га мрзи. Али је г. Прибићевић за ово његово раздорно дело и награђен био посланичким мандатом и популарношћу код високих лица угарске владе и од њеног експонента, хрватског бана.

У очи и за време светског рата г. Прибићевић се је знао наћи и у најкритичнијим временима по Србе, а нарочито по радикале И док су у то доба сви српски листови у Војводини и Банату престали излазити, јер су њихови уредници и сарадници или интернирани или похапшени били, г. Прибићевић је свој лист неузнемирено даље уређивао, разуме се по себи са нисхотљивом тенденцијом само да не увреди осетљивост аустро-угарских власти. И тако се је умешни г. Прибићевић не само лако прогурао у ово бурно ратно доба, већ је још и награђиван био од наших непријатеља. А када је божјом помоћу наша храбра војска ослободила све српске, хрватске и словеначке крајеве, тада се је г. Прибићевић и опет знао наћи пред радикалним представницима и, својом умешношћу постаде министром!

Нека нам г. Прибићевић изнесе своју сталну политичку борбу као јавни радник пре и за време рата. И ако ће искрен бити, он ће изнети: „да се је вечито борио једино за превласт над радикалима“, коју, ето и до данас није постигао, нити ће је икад моћи постићи.

Узалуд му је данас његова умешна особина, коју му нико живи не оспорава.

Вел. Ник.

Први дан парламентарних ферија

Важна седница Министарског Савета — Економско приближење Пољској — Концесије Хрватском Соколу — Новост у саобраћају — Г. Сршкић на Бледу — Пред извозну кампању — Неуспех радићевских дисидената — Невадоволство војвођанских радикала због Срема — Проглас демократа

МЛ. БЕОГРАД, 5. августа. Данашњи дан је био доста значајан за политичку ситуацију. Парламентарни кругови су ковферисали. Демократи су издали свој проглас. Влада је одржала своју седницу, на којој су расправљена важна питања.

Дани, који долазе, не обећавају много живахности. Ситуација се преноси на Блед, где ће се решити питање вел. жупана и државних подсекретара.

Данас је допутовао у Београд др. Мачек. Он је посетио ХС клуб. Он ће сачекати повратак г. Максимовића са Бледа. Његово бављење је политичког карактера. Из Београда ће Мачек отићи у Башку Ст. Радићу.

*

Данас од 10—13 сати одржана је седница Министарског Савета. Нису присуствовали само гг. Стојадиновић и Максимовић, који су на Бледу.

Одлучено је, да се у суботу одржи друга седница, а у уторак ће се утврдити програм рада владе преко целог одмора. Пре решавања ресорних послова г Отокар Рибарж је реферисао о преговорима са Италијом и склопљеним конвенцијама. Влада је задовољна са успехом.

На то је реферисао мин. трговине г. Крајач о својим разговорима са пољским послаником г. Окенским о економском приближењу наше Краљевине и Пољске. Половином септембра држи се у Лавову велики оријенталски сабор, на који су позвани и наши привредници. За наше привреднике је пољска влада поставила посебан павиљон, али је одзив наших привредника слаб. Влада је стога одлучила, да се изврши пропаганда за овај сабор. Пољска влада је одлучила, да се даде нашим привредницима бесплатан воз преко Пољске, а после ће се приредити њима у част бесплатна турнеја преко целе Пољске. Осим тога ће наши привредници имати за цело време бесплатан стан и храну.

Приредиће се и српско-хрватски-словеначки дан. Још је министар др. Крајач реферисао о трговачком уговору са Аустријом, на коме се ради. Новинарима је после седнице изјавио г. Крајач, да је задовољан са током преговора.

На предлог мин. шума и руда одлучено је, да се омогући континуитет рада наших рударских подузећа. Ова су била до сада скучена, па су дошла у кризу.

Министар г. Радојевић је известио, да се ових дана отвара у Београду на станици модерна радионица за дезинфекцију у којој ће се дезинфиковати сва жељ. кола у Краљевини. Ово до сада нисмо имали.

Говорено је надаље о слету Хрв. Сокола у Загребу, који ће се одржати од 15.—20. августа и на који је влада примила позив. Њ. В. Краљу је такођер упућен позив. На захтев радићеваца влада је одобрила и омањи кредит за свечану прославу хрв. краљевства. Дозвољено је, да ђаци у Хрватској могу слободно бирати, хоће ли се уписати у хрватски или тзв. југословенски соко. Влада ће радити на унификацији соколства у виду Соколског Савеза Срба, Хрвата и Словенаца.

На крају је састављен указ о вел. жупанима и држ. потсекретарима, који вечерас носи на Блед Краљу на потпис г. др. Сршкић.

У министарству финансија одржана је данас велика конференција стручњака, који су расправљали о мерама владе пред извозну кампању. Донесене су и неке одлуке, које ће усвојити још и г. др. Стојадиновић и поднети на одобрење влади.

Из редова војвођанских радикала се сазнаје, да они нису задовољни са извесним појавама у Срему, где је смењен велики жупан радикал, кога заступа др. Барец. Ово питање ће се врло вероватно покренути и не ће тако моћни остати.

Према извештајима из Загреба, радићевски дисиденти не налазе на одзив у недељу. У Загребу је заказана у недељу седница већа Хрватске Заједнице, на коју су позвани и радићевски дисиденти, али се међу њима не показује много воље да приђу заједничарима.

Вечерас је из демократског клуба издан проглас, упућен члановима и пријатељима демократске странке. Проглас је дугачак. Каже се, да је после Уједињења и Ослобођења донесен Устав, али да он није постигао свој циљ. Против њега је била огорчена већина Хрвата. Демократска странка је због тога прегла да хрватско питање скине с дневног реда.

У тим напорима својим наишла је она на отпор радикала и једног дела своје странке, доцнијих сам. демократа. ХСС није издржала до краја борбу. Она је извршила преображај. Дошла је до уверења, да се хрв. питање састоји у постављању беспрекорног зак. поретка и у обезбеђењу режима народне воље од широких самоуправа у општини, срезу, округу па до нар. преставништва.

ХСС је поновила раније извршено напуштање захтева на посебну Хрватску. Демократска странка не може ићи заједно са оним хрватским групама, које отежавају данас положај ХСС у том деликатном питању, те су остале сасвим упорне или се чак и назад вратиле на племенску или државоправну политику! (Спрема се чика-Љуба да ускочи у ову владу тамо на јесен! Прим. Ур. „З.“). После напада на владу због закона о штампи и других ствари.

„Погођен је прави пут...“

Био сам сведок заједничке вечере радикала и хрватских сељака у хотел „Паризу“ у Београду. Задивила ме је она интимност међу посланицима обеју странака.

Ако се реч „споразум“ посматра обичном, уличном речи, онда оно, што се споразумом постигло, није не велико, него чак ништа у очима људи, који посматрају прилике у парламенту онако, као и сваку уличну ствар.

Али дубина осећаја, искреност уверења и непосредност приказивања осећаја дају данас други вид споразуму. Споразум између радикала и хрватских сељака је стваран на основу увиђавности и наших вођа и целе народне масе, да је држава, као наша заједничка кућа, прва и да се сви морамо за њу заузети, да напредује и цвета.

Народ сам пак осећа, да у раду за државу нема разлике међу синовима отаџбине. Шта пак мисли наш свет о томе ко треба да буде онај, што ће дати националну боју у овој земљи, ево нека послужи овај говор Љубе Живковића председника радикалног посланичког клуба.

„Подижем ову чашу, да наздравим Хрватској Сељачкој Странци, а кроз њу браћи Хрватима, другом племену нашег једног народа. Подижући је мислим да овако исто топло прихвата ову здравицу и цео радикалски народ.

Дело измирења између Х. С. С. и радикала, то је дело измирења између целог српско-хрватског народа. Колико је то дело значајно, видели смо по одјеку, на који је наишло у иностранству не само код наших савезника, него и код наших душмана. Погођен је прави пут, и дао Бог да се не сиђе са њега.

Доста смо робовали, ми Срби пет векова под Турцима, а браћа Хрвати још више векова под Турцима, Аустријанцима и Мађарима. Доста смо сејали своје кости за туђе добро, од данас ћемо се жртвовати само за своју будућност.

Браћо Хрвати! Било је заблуда и код нас и код вас, али их је било увек и међу људима и међу народима. Мржња и непријатељство постојали су између нас не због разлике у карактеру, него због разлике у схватању. И увек су вешто туђини то искоришћавали и помагали ту заваду. Ми смо упућени једни на друге: ако Бог да кроз 50 година, а можда и раније нећемо говорити „ми“ и „ви“, него само „ми“.

Ми имамо један језик, и кад Хрвати стану говорити Срби мисле да је то најлепше српски језик, а кад Срби говоре, Хрвати кажу да је то најлепши хрватски језик. Наше народне песме су исте, а исто тако све наше народне умотворине и наша књижевност. Нема народа у Ев-

ропи, чији се делови на северу разумеју са онима на југу, као што се ми разумемо. Ми смо једно, али нас је историја раздвајала.

Кад пођете, браћо Хрвати, кућама кажите својима, да су их поздравила њихова браћа Срби, кажите, да их Срби воле. Немојте мислити да је ово неискрено. Можда ћу бити мало нескроман, али мислим да могу рећи, да говорим у име целог српског народа!“

Заиста, ако има ичега на овом свету, што треба да упути све синове ове државе да се споразумеју и сложе, то је она служба туђину, који нас је искоришћавао стотинама година. Прво нам је наметнуо тај туђин роиство, па онда своју веру, да нас још више раздвоји и најпосле политичком поделом, административном разликом па верским раздором створи међу нама противност, која ће се уклонити само свесним прибирањем народних тековина и чисте народне културе која је још неокаљана туђинштином, да тиме послужимо оном принципу, који ће нас одвести доиста, где ће мо у држављанима, у сржи наше деце заиста осетити јединство крви, језика и мисли.

По тим принципима смо ми оснивали нашу државу, на тој основи тих принципа она постоји по жељи нашег народа и по вољи наших савезника, на том основу мора тећи рад наш у свима линијама, да дођемо до најчвршћег темеља, који ће бити у срцима свих држављана ове отаџбине: јединство народа, јединство државе.

То се тако дивно манифестовало јуче у сали „Париза“, да је заиста чудо, како те осећаје нису видели у редовима опозиције, па да и сами поздраве тај моменат, него свуд, на сваком кораку раде тако, као да је циљ опозиције само — рушење.

Јучерашњи састанак је показао, да је „погођен прави пут и дао Бог, да се не сиђе с њега“.

Београд, 5. VIII. 1925.

Хисторикус.

Говор

г. др. Јоце Лалошевића нар. посланика приликом предлога о заслужнима за отаџбину

Потпредседник др. Никола Суботић: Реч има известилац одборске седнице г. др. Лалошевић.

Известилац др. Јоца Лалошевић: Господо народни посланици!

Сматрам за нарочиту почаст и одликовање, што је мени, једном од војвођанских посланика, пала у део дужност, да будем известилац законског предлога о народном признању заслужнима за отаџбину и што ми се тако пружа прилика да и овде, јавно, пред овим високим домом одам највећу и најискренију пошту жртвама, палим за наше ослобођење и уједињење. (Гласови: Слава им!)

Јер господо, иако је неоспорна истина, да је цео троимени народ наш из дубине душе своје благодаран онима својим заслужним синовима, који радом својим, трудом својим и превеликим жртвама својима створише слободу и национално уједињење вековима раскиданога и потискиваног народа нашег, ипак, верујте, ни једна друга покрајина не дугује сенима славно палих јунака наших у балканском и великом светском рату толико неизмерне благодарности, колико дугује Војводина.

Наши дани тамо у Војводини беху избројани, и да не беше оних хероја који смрћу својом искупише живот наш, огранак нашег народа тамо у оним северним крајевима и поред све жилаве борбе своје и поред свег очајног отпора свог убрзо би подлегао биО већој сили и утонуо би био у мору туђинштине. Истина је то, коју исповеда данас без обзира на партијско определење цео наш народ у Војводини. Истина је то, која је нашла свога достојнога израза и на оној историјски значајчајној Великој Народној Скупштини у Новом Саду 25. новембра 1918. г. Истина је то, која нам налаже, да свесрдно и одушевљено станемо у редове дужника, те да и делом потврдимо, да смо срећни и задовољни, што овако ослобођени и уједињени, у братском загрљају са свима осталим синовима народа нашег можемо да отпочнемо наплаћивање нашег заједничког великог народног дуговања.

Господо, постоје две врсте дугова, који могу да поникну у животу појединаца и у животу целога народа; материјални и морални дуг. И један и други треба и мора да се наплати. Али док се неплаћање материјалног дуга може ваљда због несташице физичких средстава и да извини или одложи, за неплаћање моралног дуга нема извине.

Неплаћање моралнога дуга дисквалификује појединца и баца ружну, веома ружну сенку на цео народ. Такав морални дуг је у животу једнога народа у првом реду одавање благодарности и признања онима, који дадоше животе своје за отаџбину и који утрошише сву своју снагу у напредак народни. Јер, господо, стара је то истина: народ, који неће или незна да цени своје великане, није заслужио ни да их има.

Наш народ је увек знао високо да цени своје заиста заслужне и велике људе, и он им је знао према приликама у којима је живио, свагда да подигне и достојан споменик.

Када бесмо растрзани, потиштени, поробљени, до голе душе опљачкани, ми смо гусларевом песмом плели неувеле венце нашим херојима. И тим нашим народним песмама, отплаканима и испеваним ми смо подигли тако диван споменик и светломе цару Лазару и царици Милици, и витешком Милошу Обилићу и старини Југ Богдану, и великом уметнику Раде Неимару, и свима осталим нашим заслужним синовима, да се том споменику још и данас диви цео образовани свет.

И да не беше тог споменика, да не беше ове живе осећајне и душевне везе између покољења живих и славом овенчаног покољења оних хероја наших, да не беше онога сталног потстрека за живе, који тај споменик давно минуле, славне прошлости наше садржаваше у себи, ко зна, да би би уопште, и кад би уследио наш народни васкрс, и ко зна, да ли би данас могли да беремо плодове нашег ослобођења и националног уједињења.

Па, господо, кад је наш народ у прошлости умео вазда да ода своје поштовање својим великанима, онда тој нашој лепој народној особини треба да останемо доследни и данас, када смо се ево ујединили и постали снажни, напредни и велики. Треба да останемо доследни томе нарочито зато, што они подвизи, они напори, оне жртве, које падоше у балканском и великом светском рату, далеко, далеко превазилазе све оне мере и границе, које су икада достигнуте у историји крвавих ратова.

Далека је, господо, од мене и помисао да умалим или подцењујем напоре наших моћних савезника, који с нама заједно учествоваше у оном страховитом хрвању народа, али држим да ћу подвући само једну опште познату и опште признату истину када кажем, да је наш народ у тим ратовима од свих осталих учесника оставио на концу највише, да је он поднео највеће искушење и да су његове патње и жртве уродиле највећим успехом. Стављени су били на коцку и живот појединаца и напредак породице, и будућност деце, и опстанак целе земље; стављено је било на коцку и здравље и имање, и све што је нарасло за срце појединаца, исто тако као и све оно без чега нема народног живота. Чињени су надчовечни напори и на крвавом бојном пољу и за зеленим столом државника и дипломата и подношене су тешке и претешке жртве и у заробљеничким таборима и под немилосрдним туђинским игом. И, господо, све те патње, све су те жртве, благодарећи пожртвовности, родољубљу, прегалаштву и мудрости наших првака претворене у Божји благослов, тако, да ево доживесмо и дочекасмо остварење вековних снова наших, дочекасмо освећено Косово и национално уједињење целога троименога народа нашег. Господо, част нашега народа захтева дакле данас од нас, да за све ово дамо бар видна израза нашој неизмерној благодарности.

Ушли смо у ред напредних, културних, европских народа; али верујте, ми ћемо остати у том друштву у позадини; нас ће у томе друштву сматрати примативнима и слабима, докле год не наплатимо онај огромни морални дуг који дугујемо светим сенима палих синова наших у ослободилачким ратовима, и догод·им се не одужимо тако, како то њихово грандиозно историјско дело народног нам уједињења и ослобођења пуним правом и заслужује. Наш лепи и поностити Београд на путу је да постане временом један од најлепших градова у Европи, али, верујте господо, он ће остати празан и недовршен; он неће бити права престоница, срце и душа једног витешког и жилавог народа, који се је ослободио и ујединио надчовечним напорима и жртвама најбољих синова својих, ако се не украси храмспоменником за ослободиоце, као што је то учинио н. пр. Рим својом Санта Мариа Ла Ротонда, или Лондон са својом Вестминстерском Опатијом, или Париз са својим Пантеоном и Инвалидским Домом.

Ја сам, господо, дубоко уверен, да је наша Народна Скупштина свесна о томе, да је неодложна морална дужност данашњег поколења да ода признање својим великанима, и ја сам уверен, да ће ова наша Народна Скупштина прихватити овај законски предлог и тако овековечити спомен палих ратника наших и одати достојно, заслужено признање најбољим и највећим синовима нашег народа, којима нека је на вечита времена слава и хвала! (Једнодушан одзив: Слава им!) У том уверењу, ја молим Народну Скупштину, да овај законски предлог у целости изволи примити. (Буран аплауз.)

Новом пругом кроз Далмацију

Прођосмо кроз тунел, да одмах из њега изашавшим станемо код пирамиде километерске број 202.

Прво уђосмо у собу станице сазидане од самог камена. Ступивши у собу видимо чудо невиђено. Стражар, младић од 19—20 година насликао акварелом вијадукт, који је ту сазидан код пирамида 202. одмах у другој соби видимо исту ствар, али у рељефу.

Вијадукти, има их два, су подигнути преко Бендерске драге, ту код Бендер, коме је близу село Поишћи.

Посматрамо вијадукт. Дугачак је 300 метера, а висок 27 метера. То је највиши технички продукат своје врсте на целом Балканском полуострву.

Нама се свима свиђа. Чак и лајицима. А инжињери веле, да је заиста ремек-дело модерног грађевинарства.

Пређосмо га пешке. Посматрамо ону стрмину.

„Ево, одавде је, господине министре, пао онај инжињер на оно место тамо доле“ — тумачи један од инжињера код Жељ. Дирекције.

„Сирома! — рећи ће посланик Милан — тај мора, да се распао, да му ни гаврани меса покупити не могоше“.

„Не“! Ено га у Београду, код Дирекције, пријавио се на дужност — приметиће мало час споменути инжињер.

Сви зинусмо од чуда. Посматрамо ону висину и одмах трзамо главу натраг, тако те хвата вртоглавица.

Задржасмо се више, него што беше одређено, али је разумљиво. Има се шта видети, па смо очи бацили час по оним вијадуктима, час по пуклој долини драге Бендер.

Машина нас прати вукући воз. Попесмо се, да на укрсници Плавно, сиђемо.

Поп Јеремија Петрановић окружен светом поздрављa госте. Тамбураши ударају песму Марка Нешића: О Ћувегијама, а музика, која нас прати свира Мангупе. Нека омладина пева Све се завршиа једним колом, које затражи нар. посл. Милан Степановић. Министар Радојевић води. До њега је госпођа министра Крајача, па онда момци и девојке, којих је било као на раваничкој слави.

У станици Пађене нас дочека велики жупан сплитске области др. Перовић и професор сплит. мушке гимн. Јозо Барач. Чувар Јадранског мора, морнарица је такође заступљена. Адмирал Прица одговара на поздрав Краљу.

Станица је дивно украшена. Али ту нису само соколи, корпорације, барјаци и други символи разних удружења, него и — црквене литије. Прангије проламају ваздух. Разумемо све ово. То је отуд, што је ово прва станица са општином идући из Лике у Далмацију. Учествују сви, и општина и срез и област.

Почетак је добар, идемо даље, да наставак у Далмацији буде још бољи.

Крсна слава Аграрне Заједнице у Жабљу

Аграрна Заједница у Жабљу 2. августа прославила је своју прву Крсну славу Светога Илију.

У 8 сати увече било је обављено сечење колача, које је извршио наш дични парох Чеда Јеремић. Кумовао је слави уважени члан Заједнице Јова Андрић. За време славе, која је обављена у Заједничким просторијама пало је много красних здравица почињући од Њ. В. Краља па до присутних гостију и чланова ове Заједнице.

Од Савеза Аграрних Заједница био је као гост изасланик г. Каменко Ћирић, који је у лепом говору обратио пажњу, да Заједнице треба да имају више слоге као и више поверења према Савезу, — јер једино у сложном раду и са пуним поверењем могу да постигну онај желећи економски напредак. Г. деловођа Заједнице у своме поздравном говору подсетио је присутне, излазећи из историје српског народа, на значај славе за духовно-национални као и културно-економски напредак српског народа. Г. Чеда Јеремић од свега срца похвалио је лепи пример Заједнице, упозоравајући, да само у духовној слози може доћи и до културно-економског напретка.

Слава је била обављена у највећем реду, те се чланови пред зору разишли кућама, носећи у своме срцу наду у своју лепшу будућност.

П. Ч.

Уштипци

Не лаје куца села ради...

Београдски „Балкан“ је ударио у кукњаву због новог закона о штампи. У свом последњем броју доноси чак и „парту“ слободној штампи, коју је, тобоже, влада Р. Р. — сахранила!

О, разумемо, разумемо те горке — „крокодилске“ сузе “слободоумног“ „Балкана“. Није њему криво, што је тај закон, сам по себи, донесен, него му је криво, што од сада неће више моћи доносити, без разбора, нападаје, који могу бити чак и — „рентабилни“. Већ је у истом броју упозорио своје дописнике да му дописе шаљу у „овереном или потврђеном препису“ — а не тек онако „из ваздуха“ — па по туђој части!

Разумемо: „Не лаје куца села ради — него себе ради“...

Букевер.

ПРОТИВ УРОЂЕНОСТИ (ДЕБЉАЊА)
делује са напредним и сигурним успехом једино од стручњака и правих капацитета признато средство:
„ВИЛФАНОВ ЧАЈ“
Успех зајамчен! Посвема нешкодљиво! Добива се у свим апотекама и дрогеријама. Произвођа: Хем. фарм. лабораториј Мр. Д. Вилфан, Загреб, Илица бр. 204. 1—х

ВЕСТИ

— **Дежурство у лекарнама града Новог Сада.** Од **1.** до **8.** укључиво лекарне Илин (Вилзонов трг) и Аларгић (Трг Косте Трифковића 4).

— **Приредбе „Јадранске Страже“ у Војводини.** Ова наша вредна и патриотска организација стекла је највеће симпатије не само међу нашим људима, већ и код наше остале славенске браће. Тако ће средином августа месеца о. г. приредити у Србобрану, Новом Врбасу, Сомбору, Вршцу и Бачкој-Паланци млади и вредни руски оперски певач госп. Константин Рожко-Томилин неколико вечери оперских арија и романца. Један знатан део прихода намењен је „Јадранској Стражи“. Г. К. Рожко-Томилин познат је као један од најдаровитијих и вредних руских певача, која су се усавршили у својој уметности у нашој отаџбини и који су нама увек остали благодарни за наше гостопримство и нашу братску пажњу према њима. Вредно забележити да је г. Константин Рожко-Томилин 1923. год. приредио више својих концерата по целој нашој Далмацији и то у корист „Јадранске Страже“, те свугде имао добар успех, а особито у Сплиту и Шибенику. Ми знамо ценити ове лепе госте наше браће Русе те стога и препоручујемо овог вредног певача, да се што у већем броју похрли на те његове приредбе.

— **Питање тако зв. „бироа“.** Према вестима, које смо добили и из Београда, министарство трговине и индустрије намерава да спроведе ревизију тако зв. „бироа“, завода, који се баве свим и свачим: посредовањем интервенцијама, визирањем пасоша, поверљивим пословима и т. д. Повод за ову одлуку министарства налази се у томе, што су у последње време стигле много оптужбе против рада појединих таквих бироа, који су директно експлоатисали појединце, који су налетали агентима ових бироа. У последње време и у Беотраду, Новом Саду, Загребу и т. д. појавио се читав низ таквих бироа, који у главном раде са сељацима и необавештеном публиком, који мисли да без тих бироа не може постићи ништа. На овај начин убијао се и донекле углед државе, па је сада министарство донело одлуку да се број ових бироа редуцира на минимум, а досадањи прегледају и евентуално укину.

— **Гађање првог артиљеријског пука у Петроварадину.** Први артиљеријски пук у Петроварадину објављује да ће се 8., 10. и 11. о. м. вршити топовско гађање и то: 8. августа: са буковичког потока на „Разбојиште“ између Каћа и Ковиља. 10. августа: са Калтестала (хладна вода) на коту 13. јужно од Буковца. 11. августа: са положаја код циглане између Ст. Мајура и Петроварадина у правцу Евгенијевог пута јужно од Буковца у сва три дана гађања, гађање ће почети у **8** часова ујутро, а престаће када се гађање заврши. Команда пука овим упозорује грађанство и становништво околних села да у споменуте дане, на споменутим местима не раде никакве послове, не остављају стоку и т. д., јер се за евентуалне несреће не сноси никаква одговорност. На свима споменутим местима биће постављене војничке патроле, које ће становништво упозоравати, куда се не сме ићи, па се грађанство позива да се наредбама патрола безусловно покоравају становници да евентуално не експлодиране гранате и метке не дирају, него да о таквом налазу известе своју општину или команду артиљеријског пука у Петроварадину, која ће поступити по прописима и пројектиле уклонити са тих места.

ЂАЧКЕ ТОРБЕ НА ВИШЕ
код **Пазара Лазаревића**
Нови Сад, Житни трг 20. број. 1265 12—52

* **Машине за сладолед у свима величинама код: Саве Нишевића, Нови Сад.** 1531 6—6

— **Прослава 50-годишњице Добровољног Гимнастичког и Ватрогасног Друштва у В. Кикинди.** Дана 15. и 16. о. м. прославиће своју 50 годишњицу под покровитељством Града В. Кикинде и свих месних хуманих установа, са црквеним посвећењем нове заставне траке, ово одлично друштво. Долазак учесника на свечаност треба пријавити до 10. о. м. ради припреме. Програм свечаности је веома богат и разноврстан и трајаће два дана. Постарано је за попуст цена на жељезницама. На полазној станици има се купити цела карта, који ће важити и за повратак.

* **У пажњу трговцима! Кожњи опасачи** за госпође и господу на мало и велико као и остале **галантериске робе од коже,** најјефтиније само код произвођача **Ф. Дитриха,** Нови Сад. 1263 16—24

Совјетске банде нападају на пољску границу

У последње време понављају се напади совјетских банди на пољску границу. 28. јула у 1 сат ноћу две банде прекорачиле су границу у вилењском срезу, вилењска војводина. Али банде су одбијене од пољске пограничне страже и морале су се вратити са неколико рањеника. Исто тако покушали су да пређу границу у десењском срезу. Дошло је до борбе у којој је пало око 500 метака.

У рејону Хошћу бољшевици су из заседе ухватили једног војника пољске пограничне страже и одвели га преко границе. Исто тако били су напади на Волињу, у срезу Кременец, где је до сада било мирно. Бољшевици су хтели силом упасти на пољску територију, дошло је до борбе у којој је било рањених и убијених на обе стране. У Хорахову бандити су напали на пошту и опљачкали је, у хораховском срезу у селу Стари Корчи напали су и опљачкали кућу Келнера, а на путу су опљачкали неколико путника.

Метеоролошки извештај

Ваздухопловне Метеоролошке Станице у Петроварадину

од 5. августа у 8 часова

Петроварадин (Н. Сад): облач. 3/4; температура 24° Ц.
Београд: облачно; темп. 22° Ц.
Загреб: облачно; темп. 20° Ц.
Љубљана: облачно; темп. 19° Ц.
Сарајево: облачно темп. 17° Ц.
Мостар: облачно 1/2; темп. 26° Ц.
Скопље: ведро; темп. 21° Ц.
Котор: ведро; темп. 23° Ц.
Шибеник: облачно; темп. 21° Ц.
Црквеница: ведро; темп. 21° Ц.

Опште стање времена

Антициклон који је прекјуче био над Шпанијом а јуче над нашом државом, узмакао је са необично великом брзином према истоку и данас се налази над Црним Морем. Ово је редак случај овако брзог кретања антициклона и то је управо изненадило метеорологе. Депресија са севера завладала је поново над целом Европом и донела облачност а и слабије кише. Ветрови су у опште умерени. Температура пала на Јадрану за 4°.

Прогноза за 6. август

Притисак ће слабити над нашом државом. Ветрови ће бити умерени. Време ће бити на северном делу облачно са местимичним слабијим пљусковима кише, а на југу већим делом ведро. Топлота ће пасти на јужном делу државе.

ПРИВРЕДА

Трговинска веза између наше државе и Шпаније

Пре неки дан била је седница љубљанске трговинске и индустријске коморе, коју је посетио отправник послова шпанског посланства у Београду, г. Рафаел Сорн, којом је приликом изнео представницима њеним целисходност и корист склапања дефинитивне трговинске погодбе између наше и шпанске државе.

Између осталога, г. Сорн је предлагао и наглашавао потребу котирања шпанске валуте на нашим берзама и обратно, нашу динарску валуту на шпанским. Даље, г. Сорн је предлагао да се успоставе сталне морске линије међу нашим и шпанским лукама.

Признао је наше оправдане захтеве у погледу снижања коефицијенте, који износи 70% нормалне царине, а која се наплаћује од нашег увоза у Шпанију. Г. Сорн напомиње, да се из наше државе извози за Шпанију између осталих многих сировина и знатна количина наших дрва. А Шпанија је опет заинтересована да у нашу државу увозе њене тканине.

И најпосле, г. Сорн је нагласио, да ће се на јесен о. г. отпочети преговори за склапање нове трговинске погодбе међу нашом и шпанском државом, са уверењем, да ће ова нова склопљена погодба моћи ступити у живот већ почетком идуће године.

Вел. Ник.

Свечано отварање изложбе у Б. Паланци

Занатлијско-Трговачка Изложба у Бачкој Паланци биће по г. министру трговине и индустрије 9. августа о. г. свечано отворена, а трајаће до укључиво 21. августа о. г.

Приликом отворења изложбе присуствоваће г. велики жупан бачке жупаније, председник Занатско-Трговачке Коморе, Нови Сад и многи други достојанственици. У ту сврху долазиће многи странци, посетиоци из Бачке и Срема. У многим местима се већ спремају, да у масама праве излете у Паланку.

Посетиоци имају повластице 50% на железницима као и на лађи „Напред“, тако да са картом коју су извадили на полазној станици, могу са легитимацијом приређивачког одбора бесплатно натраг отпутовати. Посећивање ове изложбе сваком најтоплије препоручујемо.

Значај изложбе и вашара у Суботици — За привредни напредак Војводине и целе наше државе

Од 22. до 31. августа о. г. одржаће се у Суботици I. општи велики вашар и изложба индустријских, занатских и привредних производа. Сви су изгледи да ће ова велика привредна манифестација одлично успети. Наши привредници показују врло велико интересовање за ову изложбу, број пријављених излагача је велик, из иностранства стижу многи дописи из којих се види да се и онде обраћа пажња том значајном економском догађају у нашој држави а и целокупна јавност показује интерес за ову изложбу.

Значај ове изложбе за привредни напредак не само Војводине него и целе наше државе врло је велик. Први пут приређује се у Војводини велика индустријско-занатска и пољопривредна изложба, први пут у Суботици врло јаком средишту наше пољопривреде. Наша је држава нарочито аграрна земља, наша привредна снага зависи у првом реду од величине производње у пољопривредним од величине извоза пољопривредних производа. Од како је наш трговачки биланс постао активан наш се динар поправља и економски а и политичка консолидација у нашој држави је наступила.

По себи се разуме да ће повољније стање наше пољопривреде, излагање нашег извоза наскоро морати безусловно повољно утицати и на наше занатство, на трговину а и индустрију. Наша привреда налази се баш сада на почетку једног новог доба, на почетку успешнијег рада. Приказати нашу привреду у оквиру једног великог вашара и једне велике изложбе баш у пределу северног дела наше државе, у Војводини и то у Суботици била је одлична идеја оних који су се латили тешког посла организације Суботичког I. вашара и изложбе.

Шта очекујемо од ове изложбе?

Многе ће она уверити да и ми имамо у држави одличне индустријске, занатске и пољопривредне производе које многи од нас није познавао. Познавање наших производа то је за цео наш привредни развитак од особите важности. Но ова изложба ће нам показати и многе наше недостатке и побудиће интересовање за стварање нових привредних грана, за производњу нових производа, који су нам потребни а немамо их, него их за скуп новац морамо увозити из иностранства и т. д.

Што се поглавито пољопривреде тиче наши ће пољопривредници имати прилике да се упознају са многим одличним производима индустрије пољопривредних машина и справа, наћи ће овде првокласни приплодни материјал стоке, добиће јаснију слику о нашој пољопривредној производњи и упознаће се и са многим новијим средствима повећања пољопривредној продукцији. Ту ће бити изложени међу осталим и разна опробана средства за сузбијање болести биљака и домаћих животиња и т. д.

Само у најглавнијим потезима приказали смо велики значај I. изложбе и вашара у Суботици и уверени смо да ће ова велика изложба у многоме допринети нашем привредном развитку, од којега очекује цео наш народ, цела наша држава благостање и општи културни напредак...

СПОРТ

Ј. Н. С. у Београду

Најактуелније питање у Београду које необично интересује све спортске кругове, то је премештање Савеза у Београд. Осећа се у срећивању тога питања један општи покрет. Званични и незванични кругови дају своје посебне изјаве о томе. Имали смо прилике да чујемо из кругова блиских Б. Л. П-у да се данашња управа тога подсавеза, у случају пресељења Савеза у Београд, неће цепати, већ да ће новом послу у Савезу приступити најозбиљније личности које се данас налазе ван подсавеза. Уверавају чак да је провизорна листа људи која би се примила посла у Савезу готова, и да она садржи такве личности које нам већ унапред гарантују успех!...

Слован (Беч) у Београду

Идуће суботе и недеље игра бечки Слован у Београду. Игра против Б. С. К-а и Југославије.

СК. Врбас — НАК

У недељу 9 августа игра у Новом Саду против НАК-а одлична момчад „Врбашки Спорт Клуб“. ВСК важи као један од најбољих клубова у Суботичком Подсавезу. Играо је против Новог Сада 1:1, Београдског Спорта 2:0, САНД-а 4:1 итд.

Д. Б.

БЕРЗА

Новосадска продуктна и робна берза.

Нови Сад, 5 августа 1925.

Тенденција: пријатнија.

Нотирано је:

Пшеница, бачка нова к. д. 265.—; бачка нова VIII. к. д. 267·50; бачка нова IX. к. д. 275·—; бачка нова X. к. д. 280·—; бачка X-XI. к. д. 285·—

Јечам: бачки, 64—65, к. д. —·—

Зоб: сремска, нова к. д. —·—.

Кукуруз бачки к. д. 182·50; бачки бели зуби 2% жути 185·—; бачки IX. к. д. 130·—; бачки лађа Дунав 193·—; сремски к. д. 181·—.

Брашно: пшенично бачко № 0g —·— № 0g 460·— № 2 —·— № 5 —·— № 6 295·— № 7 —·— № 8 са пиљу —·—.

Мекиње 165·—.

Пасуљ, бели бачка 270·—; шерени, сремски 250·—.

Мекиње: пшен., —·—

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА
[illegible]

РАЗНО

Обавезна штедња у Пољској

Познати пољски публициста и драматичар Тадеус Концзински, предложио је у дневнику „Стражница Пољска“, која излази у облику летака, да се у Пољској уведе обавезна штедња. Штедни систем базирао би на решењу, према којем је сваки грађанин дужан, месечно уштедити просечно 1 злоти. За годину дана сакупила би се на тај начин свота од 300 милиона пољ. злотих а за 10 година 3 милиарде. Тада је овај предлог, као и сувише теоријски пропао. Сада га међутим у облику донекле измењеном обнавља краковска „Нова реформа“ а поред ње и други демократски органи. Предлагачи полазе од претпоставке, да потпуно запослени радници, приватни и државни чиновници, као и трговачки персонал са сталном платом били би приморани од своје месечне или недељне плате давати одређени проценат у грађевински фонд. из којег би градиле чиновничке и раденичке зграде. Ова акција била би само први корак за пространи програм, који би се проширио и на друге радне гране, како је то желео већ Концзински. Судећи према свим изгледима ова идеја неће нестати са дневног реда, него ће дати подстрек за нове подробне студије и предлоге. Практично остварење овог плана за сада је без сумње још веома далеко.

Још о разбојницима у Румунији

Разбојници Томеску и Мунтиану још увек занимају јавно мишљење. Ових дана се већ јављало, да су опкољени жандармима. Али пре него што су ухваћени, дигла се страшна бура и пљусак, који је разбојницима омогућио, да побегну и да се прикрију у брда. Власти су тврдиле, да су разбојнике потпомагали становници неких села. Зато је издата заповест, да се са помоћницима разбојника поступа на исти начин, као и са кривцима из сељачког устанка 1907 год. Према томе сваки, ко разбојнике буде прикривао биће обешен а општине, које ће то исто чинити, мораће платити велике казне. Управа шума издала је исто наређење свим шумарима, да ће бити ухапшени и отпуштени, ако се Томеску и Мунтиану прикрију у њиховим ревирима.

Јапанска војничка мисија у Румунији

У понедељак 27 јула приспела је у Букурешт јапанска војничка мисија под вођством генерала Огатта, који је био ађутант принца Карла на његовом путу по Јапану.

Општинско поглаварство Б чко Петровосело

Бр. 3040/1925.

Оглас

У Бачко-Петровомселу на дан 16 августа т. г. одржаће се у општинској кући офертална лицитација за оправку општинске куће, која се састоји из зидарских, столарских и молерских послова, а сви послови поверавају се једном овлашћеном предузимачу.

Предрачунска сума је 45.484·49 дин.

Кауција у своти од 4 550 дин. полаже се на благајни општинској на дан лицитације најдаље до 10 часова у новцу, хартијама сходно чл. 88. зак. о Држ. Рачуноводству.

Планови, предрачун и услови могу се видети у Општинској кући, код општинског бележника сваког радног дана.

Оферти морају бити у запечаћеним ковертима, снабдевени таксеном марком од 100 динара и поднесени на дан лицитације најдаље до 10 часова.

Накнадне понуде и оне, које одступају од услова неће се примити.

Бачко Петровосело, 3 августа 1925.

1594 1-1 **Општинско поглаварство**

Поглаварство Општине Стари Бечеј

Број 3786/1925.

Оглас

На основу решења општинског Представништва Ст. Бечеја расписује се дражба на мањак за 14. август 1925. у 9 сати пре подне у писарници председника општине ради ограде споменика блаженопочившег Краља Петра I.

Односећи се нацрт и предрачун ограде могу се за време званичних часова у канцеларији опш. Бележника видети.

Ст. Бечеј, 4. августа 1925.

Општинско Поглаварство

Општинско Поглаварство Торжа

Број 2116/1925.

Дражбена објава

Потписано општинско поглаварство овим објављује да ће се право лова односећи се на хатару општине Торжа, које се састоји од 7806 кат. јутара за време од 10 година и то од 1. августа 1925. до 31 јула 1935. год. путем усмене јавне дражбе у великој сали општ. поглаварства у Торжи и то у недељу на дан 16 августа 1925 год. после подне у 2 сата под закуп издати.

Поближи услови могу се видети за време званичних часова у канцеларији општ. бележника.

Торжа, 3. августа 1925.

1596 1—3 **Општ. Поглаварство Торжа**

Општинско Поглаварство Торжа

Број 2117/1925.

Оглас

Суд општине торжанске овим објављује да ће на основу одлуке ово општинско представништво дана 16. августа 1925. године у 9 сати пре подне, путем усмене и јавне лицитације, која ће се одржати у већници овдашње општине, издавати под закуп на 3 год. и то почевши од 1. јануара 1926. до 31 децембра 1928. год. своју гостиону.

Лицитанти пре почетка лицитације полажу 10% у име кауције.

Услови могу се сваког дана за време званичних сати видети у канцеларији општинског бележника.

У Торжи, 3. августа 1925.

Бележник: 1595 1—3 Кнез:
Богдан Красојевић **Карл Шмидт**

- Општинско Поглаварство Црвенка -

Број 2900.-1925.

Стечај

Према решењу Општинског Преставништва број 46/1025. расписује се стечај на упражњено место димничара, па се позивају рефлектанти, који су квалификовани да могу заузети димничарско место, да са писменим молбама обложеним потребним документима пријаве Поглаварству општине Црвенка, Срез Кула Област Бачка најзад до 21. августа 1925. године.

Црвенка, 31. јула 1925. год. 1571 3—3

НАМЕШТАЈ

Спаваћа соба, ручаона, господска соба, предсобље и намештај за кухињу (евентуално и појединце) све скоро сасвим ново, продаје се због одпутовања врло јефтино, као и праве персијске и смирна тепихе касете, есцајга за 12 особа сребро, без монграма, ледењак, најфинији порцелан, и кобалдблау севице, лустер за господску собу и ручаону и т. д.

Шварц, директор фабрике намештаја „Атлас“ д. д. Нови Сад, Чиновнички телеп, артеско кватило (код старог тенисплаца) II вила.

1397 13-х

МАЛИ ОГЛАСИ

Једна реч 1 д. Подвучене речи дупло

Тражим

пословођу за моју гостиону која се налази на лепом и прометном месту у Ст. Бановци. За услове упитати власника Катица Томашевић Ст, Бановци (на Дунаву) 1575 3—3

У Београду

За 36.000·— динара. Кућа од тврдог материјала и 300 кв. м, на отплату за 3 године са 12%, продаје Грађевинарска Банка. Теразија 3. Београд 1520 4—10

Хапло!

Уметни вез на машини и тамбурирање по Бечком узорку израђује најфиније. Хаљине, костиме, мантлове израђују са 50%, јефтиније него други .Даје курсе за кројење Шнитови по мери израђује ЈОСИП КОРН — модни салон, Нови Сад, Трг Ослобођења 11. 1537 3-12

Тражим стан

од собе и кујне или само велике собе, јавити се Змај Јовановићева 35 у дућан или уступио бих локал и стан за већи стан. 1581

На продају

Вршаћа гарнитура 8 HP. самоходна, фабрикат MAV. кован ланцов 11 год Даље 2 пара камена за мељару, 42 цола и 3 ком. Радикал сита. Видети се може у свако доба код Паје Парошки, Турија. 1538 1—2

Јефтино

продајем један 56 HP. моторни Штоков плуг са шест бразди, сасвим мало употребљаван, исто је удешен за брнање уз незнатну потрошњу бензина, који за 12 сати уоре и побрна 40 јутара површине. Рефлектанти нека се обрате на потписаног писмено а код истога се и плуг може видети ЈОВО ПЕРОВИЋ Бос. Александровац код Бање Луке Босна. 15·9 1—1

ТРАЖИМ
ЛОКОМОБИЛУ
мотор

на гас или Дизелмотор од 60—80 коњских снага који нису много употребљивани и да су исправни Понуде са тачним описом горњих машина и са последњим ценама доставити. Душан Стојиљковић, шпедитер Београд Карађорђева 47 1490 1-2

Набавка намештаја за Среско Начелство у Батини (Барања)

На основу чл. 94. закона о државном рачуновдству, а у вези одобрења Господина Поджупана бр. 2328/1925 начелник среза батинског одржаће на дан 20. (двадесетог) августа 1925. год. у 11 часова пре подне офертални лицитацију за набавку и оправку канцеларијског намештаја у вредности од 21.080 динара.

Услови и сва остала обавештења о врсти потребног намештаја, могу се добити у канцеларији среског начелства у Батини сваког дана од 8—12 часова.

Број 609/1925. из канцеларије среског начелства у Батини (Барања) 22. јула 1925. године.

Батина 28. јула 1925. год. Начелник среза Жита Јовановић с. р.

Сомбор, 28. јула 1925. год.

Рајић
поджупан

1574 3—3

Општинско поглаварство Тител

Број: 2844/1925.

Оглас

Општинско Представништво у Тителу, решењем својим број: 49 решило је, да у својој режији прошири општинску електричну централу, услед чега потребује разног материала за далеки вод и инсталацију.

Исказ о потребном материалу и услови налазе се у канцеларији Електричне централе.

Позивају се рефлектанти, да своје понуде најдаље до 22 августа 1925 године поднесу.

Понуде ће се отварати истог дана у 11 сати пре подне.

Тител, 1 августа 1925.

Општинско поглаварство

ГАЗДУ

вештог у свим пољопривредним радовима, некусног и трезвеног, који је у томе својству на већем имању дуже времена служио, тражи државна ергела Станчић. Намештење уговором. Предност ожењени са мало деце Понуде са сведоџбама и описом живота као и захтевом плате или лично представити се

Државној Ергели Станчић пошта и станица
1575 Божјаковина 2—2

Штампарија „Застава“ д. д. Нови Сад 1925. (891).